

Cijfers over 2017 uit het landelijke Register Dementiezorg en Ondersteuning Factsheet 6 – Contacten met de huisarts en de huisartsenpost

COLOFON

Cijfers over 2017 uit het landelijke Register Dementiezorg en Ondersteuning
Factsheet 6 – Contacten met de huisarts en de huisartsenpost

AUTEURS

Iris van der Heide, Nivel
Carola Döpp, Nivel
Marianne Heins, Nivel
Karlijn Joling, Amsterdam UMC, locatie VUmc
Robert Verheij, Nivel
Anneke Francke, Nivel

ADVISEURS

Marco Blom, Alzheimer Nederland
Julie Meerveld, Alzheimer Nederland
Karlijn Kwint, Vilans
Margreet Reitsma, Vilans
Aloys Kersten, ministerie van VWS
Valentin Neevel, ministerie van VWS

© 2020 Nivel, Postbus 1568, 3500 BN UTRECHT

Deze publicatie is tot stand gekomen in het kader van het programma Dementiezorg voor elkaar. Een samenwerkingsverband tussen het Nivel, Vilans, Movisie, Pharos en het Trimbos-instituut.

Heeft u vragen over deze publicatie dan kunt u contact opnemen met Iris van der Heide (i.vanderheide@nivel.nl).

**DEMENTIEZORG-
VOOR ELKAAR**

NIVEL
Kennis voor betere zorg

a
alzheimer
nederland

**Deltaplan
Dementie**

INLEIDING

De huisarts speelt een belangrijke rol in de zorg voor mensen met dementie, zo blijkt onder meer uit de [Dementiemonitor Mantelzorg](#). Met de verwachte toename in het aantal thuiswonende mensen met dementie, wordt ook een toename verwacht in het aantal huisartscontacten en contacten met de huisartsenpost onder mensen met dementie.

De informatie uit deze factsheet kan gebruikt worden om inzicht te krijgen in de stand van zaken als het gaat om de frequentie en aard van contacten met de huisarts en met de huisartsenpost. In de toekomst kan de informatie uit deze factsheet dienen als basis om veranderingen door de tijd vast te kunnen stellen.

DOEL VAN DEZE FACTSHEET

Deze laatste factsheet uit een reeks van zes, geeft informatie over de frequentie en de aard van contacten met de huisarts en met de huisartsenpost onder mensen met dementie. De informatie wordt gegeven op basis van gegevens uit het Register Dementiezorg en Ondersteuning. Uitgebreidere informatie over het Register Dementiezorg en Ondersteuning is te vinden in factsheet 1.

WAAR GAAN ANDERE FACTSHEETS OVER?

[Factsheet 1](#) - Achtergrondkenmerken van mensen met dementie 2017

[Factsheet 2](#) - Langdurige zorg voor mensen met dementie 2017

[Factsheet 3](#) - Ziekenhuisopnamen van mensen met dementie 2017

[Factsheet 4](#) - Maatschappelijke ondersteuning vanuit de Wmo 2017

[Factsheet 5](#) - Medicatie, polyfarmacie en psychofarmaca in 2017

WAT IS HET REGISTER DEMENTIEZORG EN ONDERSTEUNING?

1

Informatiebron die **inzicht geeft** in het gebruik van zorg en ondersteuning door mensen met dementie en hun inwonende partners.

2

Heeft als doel **inzicht te geven** en vervolgens het **gesprek** over de kwaliteit van zorg en ondersteuning **op gang te brengen**.

3

Maakt gebruik van **bestaande gegevens**. **GEEN** extra registratielast.

4

Een **duurzame informatiebron** op basis waarvan jaarlijks cijfers en trends worden gepubliceerd over het gebruik van zorg en ondersteuning door mensen met dementie en hun partners.

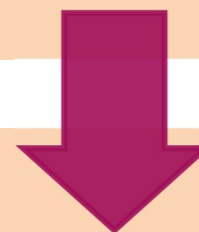
5

Gegevens zijn **gekoppeld op individueel niveau** en staan in de **beveiligde omgeving** van het CBS.

OVER HOEVEEL MENSEN BEVAT HET REGISTER GEGEVENS?

Volgens schattingen van Alzheimer Nederland wonen er 280.000 mensen met dementie in Nederland waarvan er circa **180.000** in beeld zijn bij zorgorganisaties ([cijfers Alzheimer Nederland](#)).

Het Register Dementiezorg en Ondersteuning bevat geanonimiseerde gegevens over **178.741** mensen die in 2017 dementie hadden.

LEESWIJZER

Deze factsheet bevat informatie uit het jaar 2017. Om betekenis te kunnen geven aan de informatie uit het Register wordt ook informatie gegeven over contacten met de huisarts en de huisartsenpost in 2017 door mensen uit de algemene bevolking (waar mensen met dementie ook onderdeel vanuit maken). Waar mogelijk worden vergelijkingscijfers gepresenteerd per leeftijdsgroep. Zowel de informatie die gaat over mensen met dementie als de informatie die gaat over de algemene bevolking is gebaseerd op gegevens uit de [Nivel Zorgregistraties Eerstelij \(NZR\)](#). Deze factsheet bestaat uit de volgende onderdelen:

1. Huisartscontacten

- Over welke groep hebben we gegevens
- Gemiddelde aantal huisartscontacten per persoon
- Type huisartscontacten
- Belangrijkste redenen voor huisartscontacten

2. Contacten met de huisartsenpost

- Over welke groep hebben we gegevens
- Gemiddelde aantal contacten met de huisartsenpost per persoon
- Type contacten
- Urgentie van contacten
- Belangrijkste redenen voor contacten

3. Methodologische onderbouwing

1. Contacten met de huisarts onder mensen met dementie in 2017

VOOR WELKE GROEP MENSEN HEBBEN WE GEGEVENS OVER HUISARTSCONTACTEN?

Beschikbare gegevens over huisartscontacten

Van 8% (13.445) van de totale groep mensen met dementie uit het Register, is informatie over huisartscontacten beschikbaar afkomstig uit elektronische patiëntendossiers die huisartsen routinematig bijhouden (op basis van [Nivel Zorgregistraties Eerstelijns – NZR](#)).

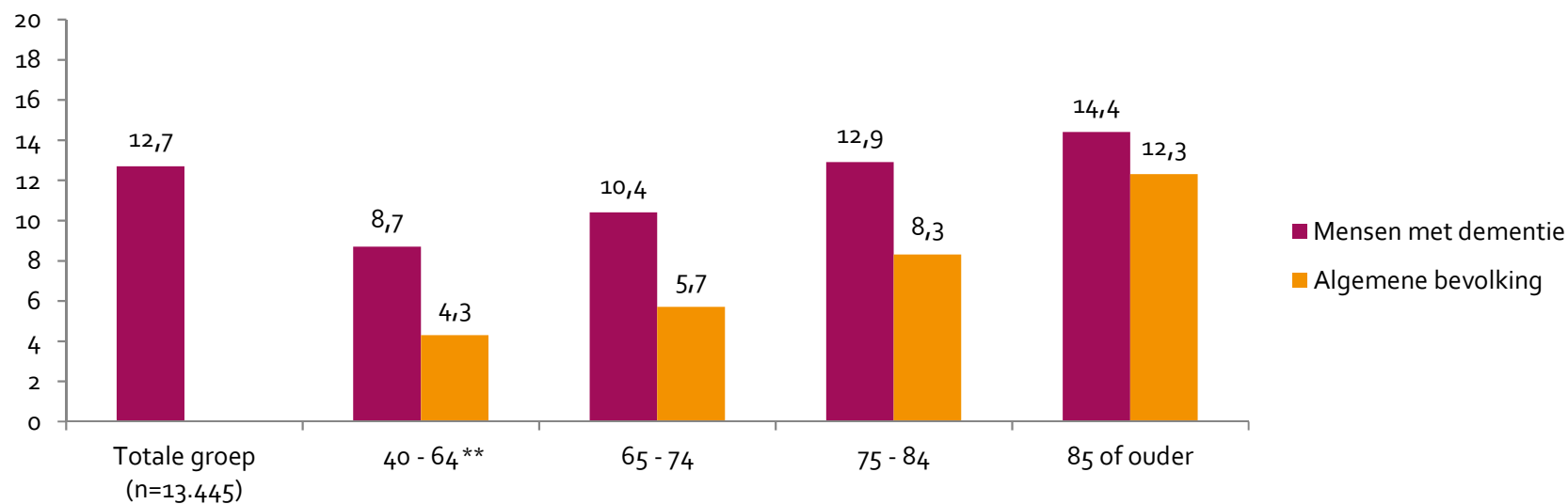
In Tabel 1 worden de kenmerken van deze subgroep beschreven. Deze subgroep is qua leeftijd, geslacht en eventuele migratieachtergrond, vergelijkbaar met de totale groep van mensen met dementie (zie [factsheet 1](#)).

Tabel 1. Kenmerken mensen met dementie van wie gegevens bekend zijn over huisartscontacten (n=13.445)

Vrouw	61%
Man	39%
Gemiddelde leeftijd	80 jaar
Leeftijd in categorieën:	
40 tot 64	7%
65 tot 74	16%
75 tot 84	40%
85 of ouder	37%
Migratieachtergrond:	
Geen	85%
Westers	10%
Niet-westers	5%

GEMIDDELDE AANTAL CONTACTEN MET DE HUISARTS IN 2017

Figuur 1. Gemiddelde aantal huisartscontacten* per persoon in 2017 onder mensen met dementie die ingeschreven zijn bij een huisartspraktijk in vergelijking met gemiddelden uit de algemene bevolking (op basis van [Nivel Zorgregistraties Eerstelijns – NZR](#))

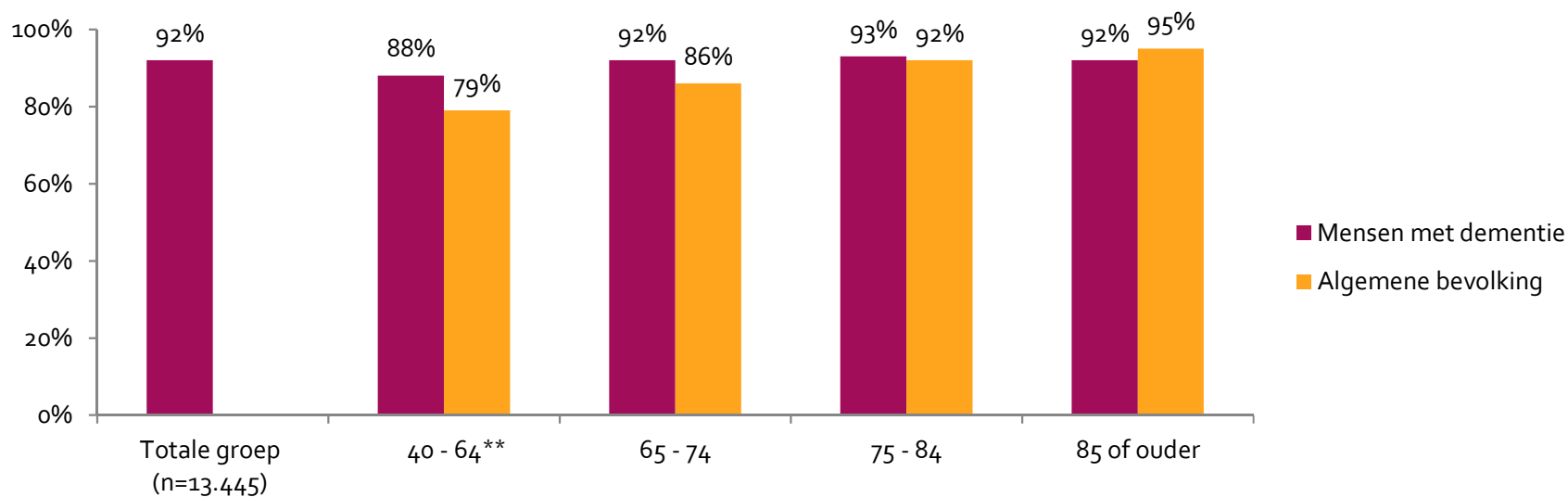

* Hieronder vallen: consulten, visites, telefonisch consulten en e-mail consulten met de huisarts of de praktijkondersteuner.

** De NZR referentiegroep was 45-64 jaar.

MENSEN MET TEN MINSTE ÉÉN CONTACT MET DE HUISARTS IN 2017

Figuur 2. Percentage mensen met dementie met ten minste één huisartscontact* in 2017 in vergelijking met de algemene bevolking (op basis van [Nivel Zorgregistraties Eerstelijns – NZR](#))

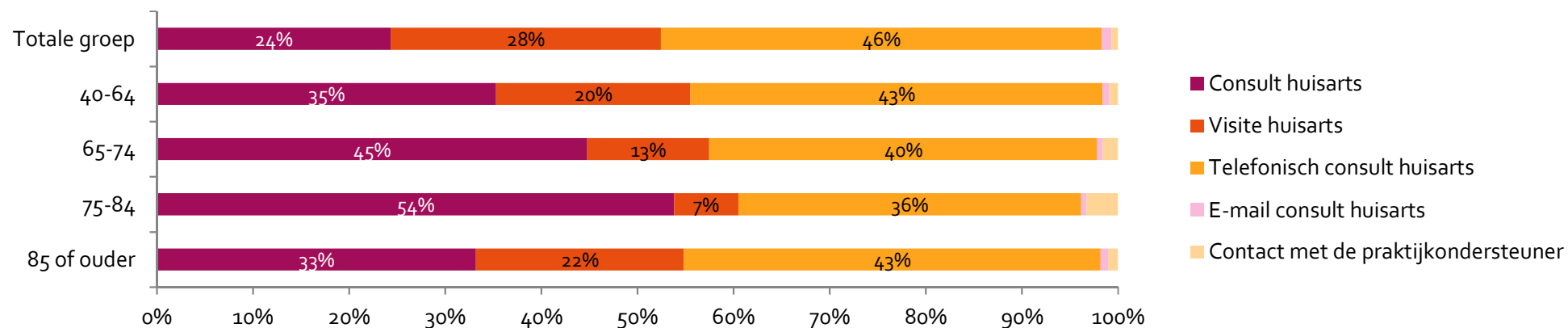

* Hieronder vallen: consulten, visites, telefonisch consulten en e-mail consulten met de huisarts of de praktijkondersteuner.

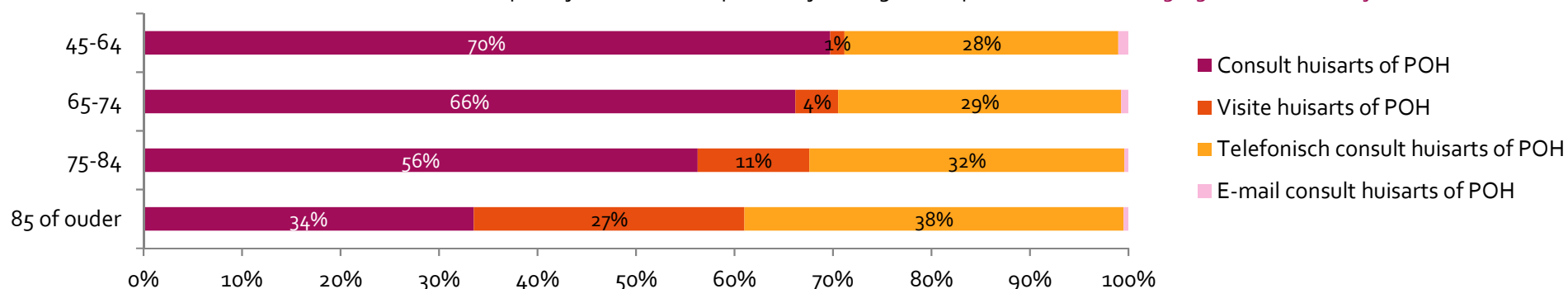
** De NZR referentiegroep was 45-64 jaar.

TYPE HUISARTSCONTACTEN IN 2017

Figuur 3A. Type huisartscontacten onder mensen met dementie (% van het totaal aantal consulten, visites, telefonisch consulten en e-mail consulten met de huisarts óf de praktijkondersteuner per leeftijdscategorie)

Figuur 3B. Type huisartscontacten onder de algemene bevolking (% van het totaal aantal consulten, visites, telefonisch consulten en e-mail consulten met de huisarts óf de praktijkondersteuner per leeftijdscategorie) (op basis van [Nivel Zorgregistraties Eerstelijns – NZR](#))

* Voor Figuur 3A geldt dat contacten met de praktijkondersteuner huisarts (POH) apart worden weergegeven. In Figuur 3B zijn deze contacten geïntegreerd in de vier contactsoorten.

MEEST VOORKOMENDE REDENEN VOOR CONTACT MET DE HUISARTS IN 2017

Tabel 2. Vijf meest voorkomende redenen* voor contacten met de huisartsen onder mensen met dementie in vergelijking met de algemene bevolking (alle leeftijden) (op basis van [Nivel Zorgregistraties Eerstelijns – NZR](#))

Alle mensen met dementie	40-64	65-74	75-84	85 of ouder	Algemene bevolking
1 Dementie/Alzheimer	Dementie/Alzheimer	Dementie/Alzheimer	Dementie/Alzheimer	Dementie/Alzheimer	Essentiële hypertensie zonder orgaanbeschadiging
2 Urineweginfectie	Urineweginfectie	Diabetes mellitus	Urineweginfectie	Urineweginfectie	Urineweginfectie
3 Diabetes mellitus	Diabetes mellitus	Urineweginfectie	Diabetes mellitus	Algehele achteruitgang	Diabetes mellitus
4 Algehele achteruitgang	Essentiële hypertensie zonder orgaanbeschadiging	Geheugen-/concentratie-/oriëntatiestoornissen	Algehele achteruitgang	Diabetes mellitus	Hoesten
5 Geheugen-/concentratie-/oriëntatiestoornissen	Depressie	Essentiële hypertensie zonder orgaanbeschadiging	Geheugen-/concentratie-/oriëntatiestoornissen	Kwetsbare oudere	Acute infectie bovenste luchtwegen

* Gebaseerd op ICPC-codes, zie methodologische onderbouwing.

SAMENVATTING VAN BEVINDINGEN OVER HUISARTSCONTACTEN IN 2017

- Het gemiddelde **aantal huisartscontacten** onder mensen met dementie ligt **hoger** dan onder mensen uit de algemene bevolking van dezelfde leeftijd.
- Over het algemeen geldt dat **visites en telefonische consulten relatief vaak voorkomen** onder mensen met dementie en **consulten minder vaak**, in vergelijking met mensen uit de algemene bevolking van dezelfde leeftijd.
- Zoals verwacht komen mensen met dementie vaak bij de huisarts met **klachten die gerelateerd zijn aan dementie/alzheimer**. Daarnaast hebben zij vaak contact vanwege **algehele achteruitgang** en vanwege **geheugen-, concentratie-of oriëntatiestoornissen**. Deze klachten komen niet voor in de top 5 van meest voorkomende klachten onder mensen uit de algemene bevolking.
- In de leeftijdsgroep **40 – 64** hebben mensen met dementie vaak contact met de huisarts wegens **depressie**.

2. Contacten met de huisartsenpost onder mensen met dementie in 2017

VOOR WELKE GROEP MENSEN HEBBEN WE GEGEVENS OVER CONTACTEN MET DE HUISARTSENPOST?

Beschikbare gegevens over contacten met de huisartsenpost

In 2017 wonen 108.612 mensen met dementie in een verzorgingsgebied van een huisartsenpost die deelneemt aan de [Nivel Zorgregistraties Eerstelijns \(NZR\)](#). Dit is 61% van de totale groep mensen met dementie uit het Register.

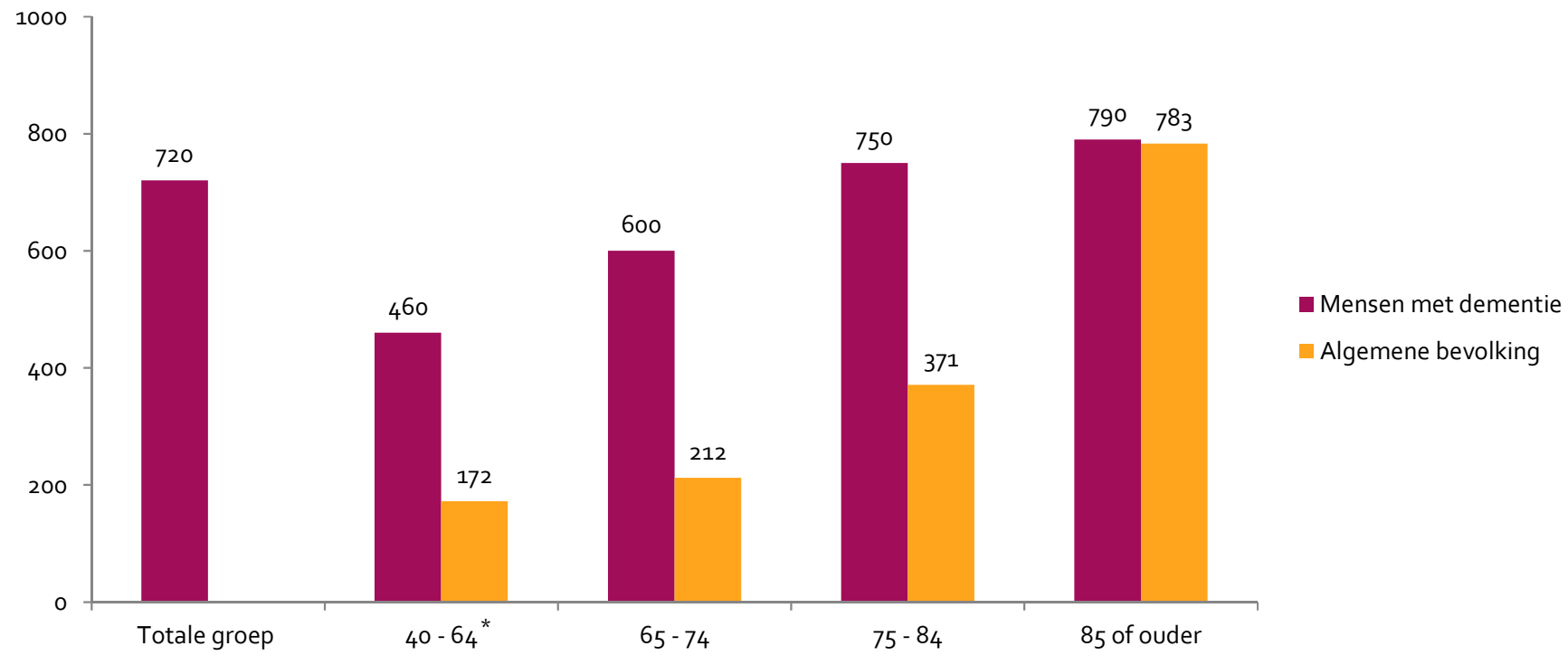
In Tabel 2 worden de kenmerken van deze subgroep beschreven. Deze subgroep is qua gemiddelde leeftijd, geslacht en eventuele migratieachtergrond, vergelijkbaar met de totale groep van mensen met dementie (zie [factsheet 1](#)).

Tabel 3. Kenmerken mensen met dementie voor wie gegevens beschikbaar zijn over contacten met de huisartsenpost (n=108.612)

Vrouw	65%
Man	35%
Gemiddelde leeftijd	81 jaar
Leeftijd in categorieën:	
40 tot 64	7%
65 tot 74	14%
75 tot 84	36%
85 of ouder	42%
Migratieachtergrond:	
Geen	85%
Westers	10%
Niet-westers	5%

GEMIDDELDE AANTAL CONTACTEN MET DE HUISARTSENPOST IN 2017

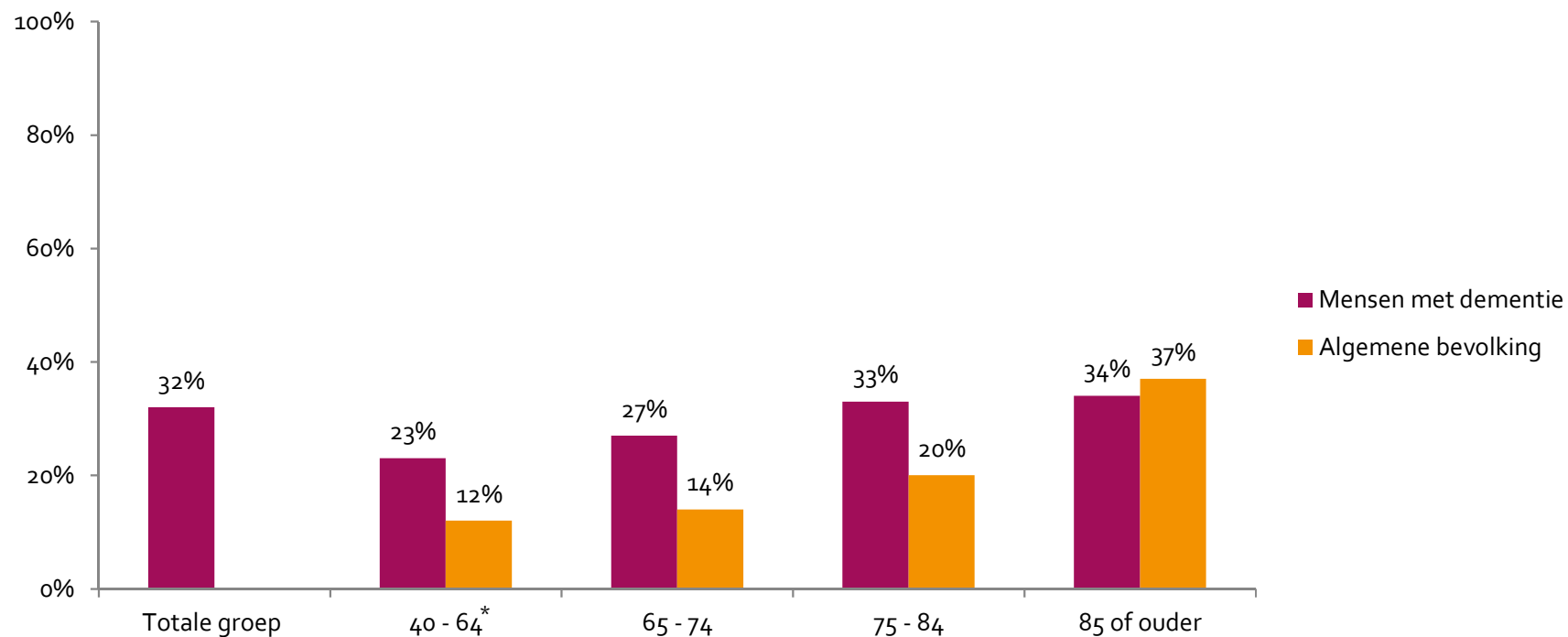
Figuur 5. Gemiddelde aantal contacten met de huisartsenpost in 2017 per 1000 personen onder mensen met dementie in vergelijking met gemiddelden uit de algemene bevolking (op basis van [Nivel Zorgregistraties Eerstelijns – NZR](#))

* De NZR referentiegroep was 45-64 jaar.

MENSEN MET TEN MINSTE ÉÉN CONTACT MET DE HUISARTSENPOST IN 2017

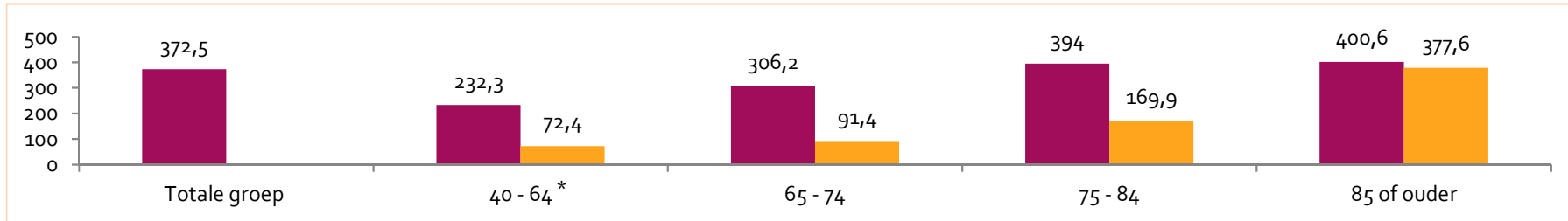
Figuur 6. Percentage met ten minste één contact* met de huisartsenpost in 2017 onder mensen met dementie in vergelijking met gemiddelden uit de algemene bevolking (op basis van [Nivel Zorgregistraties Eerstelijns – NZR](#))

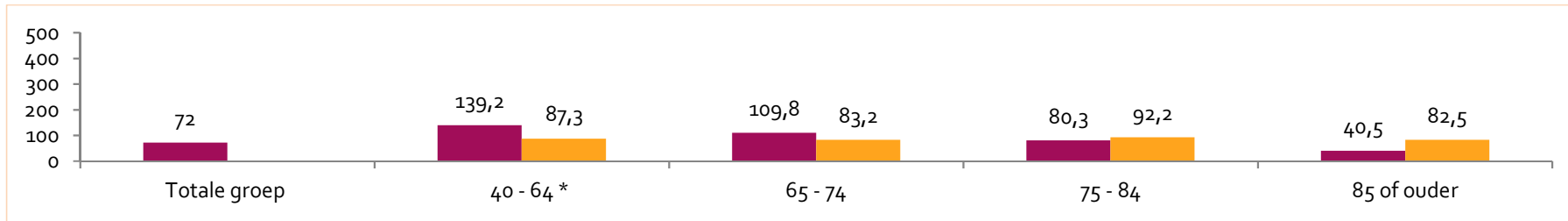
* De NZR referentiegroep was 45-64 jaar.

TYPE CONTACTEN MET DE HUISARTSENPOST IN 2017

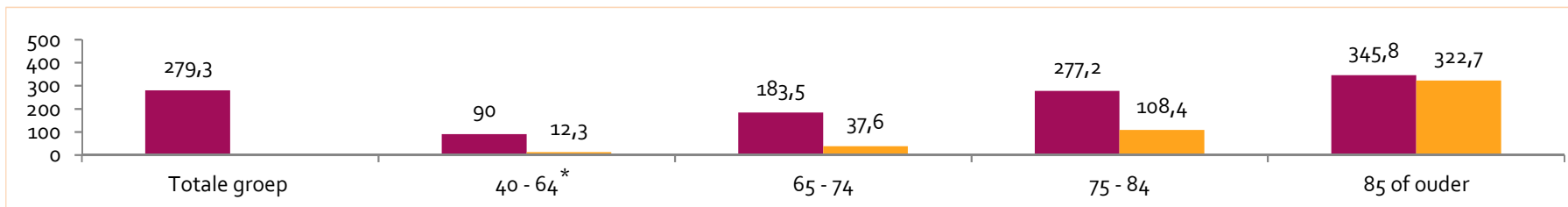
Figuur 9A. Gemiddelde aantal **telefonisch consulten** met de huisartsenpost in 2017 per 1000 personen onder mensen met dementie in vergelijking met gemiddelden uit de algemene bevolking (op basis van [Nivel Zorgregistraties Eerstelijns – NZR](#))

Figuur 9B. Gemiddelde aantal **consulten** met de huisartsenpost in 2017 per 1000 personen onder mensen met dementie in vergelijking met gemiddelden uit de algemene bevolking (op basis van [Nivel Zorgregistraties Eerstelijns – NZR](#))

Figuur 9C. Gemiddelde aantal **visites** van de huisartsenpost in 2017 per 1000 personen onder mensen met dementie in vergelijking met gemiddelden uit de algemene bevolking (op basis van [Nivel Zorgregistraties Eerstelijns – NZR](#))

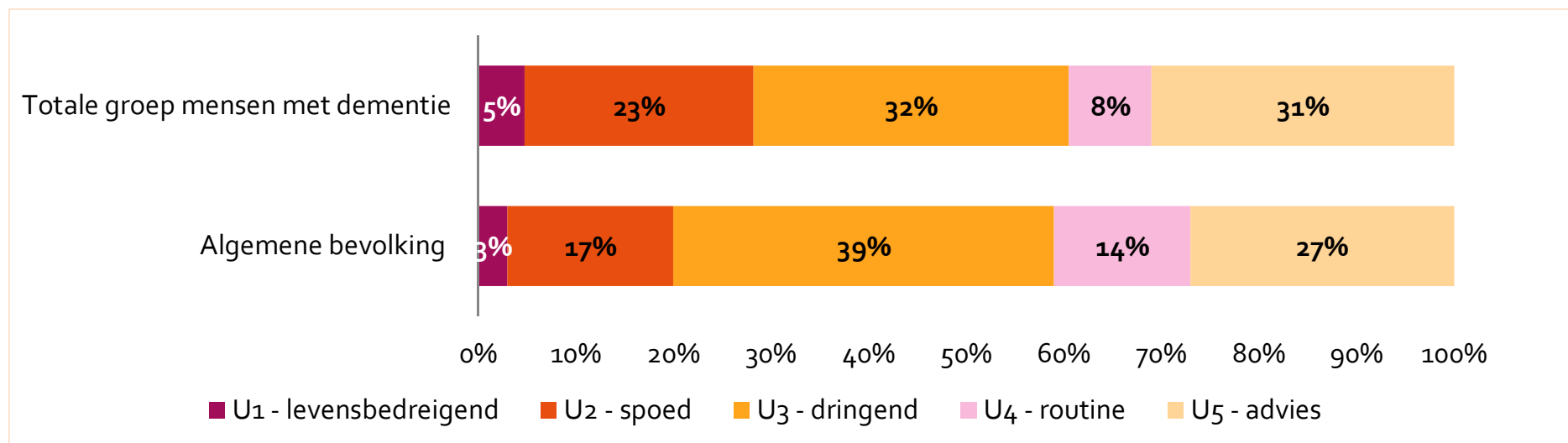

■ Mensen met dementie
■ Algemene bevolking

* De NZR referentiegroep was 45-64 jaar.

URGENTIE VAN CONTACTEN MET DE HUISARTSENPOST IN 2017

Figuur 10. Urgentie van contacten met de huisartsenpost (in % van het totale aantal contacten met de huisartsenpost) onder mensen met dementie in vergelijking met de urgentie van de contacten in de algemene bevolking (op basis van [Nivel Zorgregistraties Eerstelijns – NZR](#))

MEEST VOORKOMENDE REDENEN VOOR CONTACT MET DE HUISARTSENPOST IN 2017

Tabel 4. Vijf meest voorkomende redenen* voor contacten met de huisartsenpost onder mensen met dementie in vergelijking met de algemene bevolking (alle leeftijden) (op basis van [Nivel Zorgregistraties Eerstelijns – NZR](#))

Alle mensen met dementie	40-64	65-74	75-84	85 of ouder	Algemene bevolking
1 Algemene klachten	Algemene klachten	Algemene klachten	Algemene klachten	Algemene klachten	<i>Klachten aan het bewegingsapparaat</i>
2 Psychische problemen	Klachten aan het bewegingsapparaat	Psychische problemen	Psychische problemen	Psychische problemen	<i>Huidproblemen</i>
3 Ademhalingsorganen	Maag/darm problemen	Ademhalingsorganen	Klachten aan het bewegingsapparaat	Ademhalingsorganen	<i>Algemene klachten</i>
4 Klachten aan het bewegingsapparaat	Ademhalingsorganen	Klachten aan het bewegingsapparaat	Ademhalingsorganen	Urinewegen	<i>Maag/darm problemen</i>
5 Urinewegen	Psychische problemen	Maag/darm problemen	Urinewegen	Klachten aan het bewegingsapparaat	<i>Ademhalingsorganen</i>

* Gebaseerd op ICPC-hoofdstukken, zie methodologische onderbouwing.

SAMENVATTING VAN BEVINDINGEN OVER CONTACTEN MET DE HUISARTSENPOST IN

2017

- **Mensen met dementie tussen de 40 en de 85** hebben vaker **contact met de huisartsenpost** dan mensen uit de algemene bevolking binnen dezelfde leeftijdsgroep. Voor mensen met dementie vanaf 85 jaar geldt dat het aantal contacten met de huisartsenpost vergelijkbaar is met dat van mensen uit de algemene bevolking binnen dezelfde leeftijdsgroep.
- Mensen met dementie hebben **relatief vaak een telefonisch consult of een visite** van de huisartsenpost in vergelijking met mensen uit de algemene bevolking van dezelfde leeftijd.
- In vergelijking met mensen uit de algemene bevolking zien we een afwijkend patroon van de urgentieverdeling van de contacten met de huisartsenpost: mensen met dementie hebben **vaker contact met de huisartsenpost voor advies** (U5 - minst urgente vorm van contact), maar ook vaker voor **spoedklachten** (U2).
- Wat betreft het type klachten waarmee mensen met dementie naar de huisartsenpost gaan valt op dat dit, anders dan in de algemene bevolking, vaak is voor **psychische problemen**.

3. Methodologische onderbouwing

Verantwoording

Deze methodologische verantwoording is een aanvulling op de verantwoording zoals reeds beschreven in [factsheet 1](#).

In factsheet 1 worden de volgende methodologische vragen beantwoord:

- Hoe zijn mensen met dementie geselecteerd?
- Over hoeveel mensen met dementie zijn er gegevens in de verschillende bestanden gevonden?
- Zijn de gegevens die gebruikt zijn voor het Register representatief?
- Over welke mensen bevat het Register geen gegevens?
- Welke gegevensbestanden zijn gebruikt voor het analyseren van de achtergrondkenmerken?
- Hoe is bepaald welke mensen met dementie bij welke zorgkantorregio horen?
- Hoe komt het dat het Register gegevens bevat van minder mensen dan het onderzoek van Vektis?

Op welke gegevensbestanden is de informatie over huisartscontacten gebaseerd?

De informatie over huisartscontacten is gebaseerd op gegevens van Nivel Zorgregistraties Eerstelijns – NZR. Dit bestand bevat gegevens over huisartscontacten die door de huisarts bijgehouden worden in Huisarts Informatie Systemen (HIS). Daarin worden gegevens opgenomen over onder meer gezondheidsproblemen, aantal en type contacten, voorgeschreven geneesmiddelen en verwijzingen. Het type gezondheidsproblemen wordt door alle huisartsen gecodeerd volgens het [ICPC coderingssysteem](#). Dit codeersysteem bevat 685 specifieke codes voor gezondheidsproblemen die verdeeld zijn over 17 hoofdstukken. Voor het jaar 2017 bevat het bestand gegevens over circa 1,7 miljoen mensen die ingeschreven staan bij de 419 huisartsenpraktijken (van de circa 5000 praktijken in Nederland) die deelnamen aan Nivel Zorgregistraties en die in 2017 contact gehad hebben met de huisarts. De data zijn landelijk representatief wat betreft de demografische kenmerken van de patiënten en de stedelijkheid, maar niet landelijk dekkend.

Op welke gegevensbestanden is de informatie over contacten met de huisartsenpost gebaseerd?

De informatie over contacten met de huisartsenpost is ook gebaseerd op een databestand van [Nivel Zorgregistraties Eerstelijns – NZR](#). Dit bestand bevat gegevens over contacten van mensen met de huisartsenpost die worden vastgelegd in het Huisartsenpost Informatie Systeem (HIS). Daarin staan onder meer gegevens over gezondheidsproblemen, aantal en type contacten, urgentie van de contacten, voorgeschreven geneesmiddelen, en verwijzingen. Ook op de huisartsenpost wordt het type gezondheidsproblemen gecodeerd volgens het ICPC coderingssysteem. Voor 2017 bevat het bestand gegevens van 29 van de 50 huisartsendienstenstructuren (HDS'en) die in 2017 deelnamen aan Nivel Zorgregistraties Eerstelijns.

Hoe is de noemer bepaald?

Omdat zowel de NZR data over de huisartscontacten als de data over contacten met de huisartsenpost niet landelijk dekkend zijn, is voor deze factsheet op de volgende manier de noemer bepaald voor het berekenen van gemiddelden en het percentage mensen met ten minste één contact:

- Voor contacten met de huisarts: de noemer is het totale aantal kwartalen waarin mensen met dementie in 2017 geregistreerd stonden bij een huisartsenpraktijk die deelnam aan Nivel Zorgregistraties.
- Voor contacten met de huisartsenpost: de noemer is het aantal mensen met dementie dat op 1 januari 2017 in één van de verzorgingsgebieden van de 29 bij de NZR aangesloten HDS'en woonachtig was.

Op welke gegevensbestanden zijn de vergelijkingscijfers gebaseerd?

De vergelijkingscijfers zijn gebaseerd op gegevens afkomstig van de website van de Nivel Zorgregistraties Eerstelijns (NZR), zie: <https://nivel.nl/nl/nivel-zorgregistraties-eerste-lijn/cijfers-huisartsen> (voor cijfers over huisartsenzorg) <https://nivel.nl/nl/cijfers-huisartsenposten> (voor cijfers over huisartsenposten)

Voor de jaarcijfers over zowel huisartscontacten als contacten met de huisartsenpost in de algemene bevolking, geldt dat deze ook betrekking hebben op mensen die in de loop van het jaar overleden zijn of naar een verpleeghuis zijn verhuisd én dat in de gebruikte gegevensbestanden ook mensen met dementie voorkomen.

**DEMENTIEZORG-
VOOR ELKAAR**

NIVEL
Kennis voor betere zorg

a
alzheimer
nederland

**Deltaplan
Dementie**